

บทที่ 4

นโยบายและแผนการพัฒนาของภาครัฐที่มีผลต่อศักยภาพในการ อนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเก่าหัวหิน

ในการจัดทำแผนหรือโครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นโครงการในระดับเมือง หรือระดับเขตตลอดจนถึงโครงการก่อสร้างของเอกชน ก็จะมีผลต่อพื้นที่นั้นๆไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะทางด้านกายภาพ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งทางด้านกิจกรรม,รูปแบบอาคาร และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในชุมชน

สำหรับชุมชนหัวหินซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตากอากาศแห่งแรกของประเทศไทยและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวตลอดมา แม้ว่าความเจริญต่างๆที่เข้ามาสู่ชุมชนหัวหินในปัจจุบัน จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมใหม่ๆที่เกิดขึ้น แต่เอกลักษณ์ของหัวหินที่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศตามธรรมชาติที่สวยงาม หรือสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายจากในอดีต เนื่องจากชุมชนหัวหินเป็นสถานที่ตากอากาศที่มีมานานประกอบกับในช่วงแรกๆผู้ที่เข้ามาพักผ่อนส่วนใหญ่จะเป็น พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการบริวารและคนหัด ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคที่หัวหินเฟื่องฟูและหรูหรามากที่สุด ได้มีการสร้างไฮเต็ลหัวหินที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น บริหารโดยกรมรถไฟ มีการให้บริการต่างๆที่ทัดเทียมกับต่างประเทศ ต่อมามีการสร้างวังไกลกังวล , ตำนัน , และบ้านพักตากอากาศชายทะเลขึ้นมากมาย และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนผังตำบลหัวหินขึ้น และออก "พระราชบัญญัติการจัดสภาพารุงสถานที่ตากอากาศชายทะเลทิศตะวันตก พ.ศ.2469" เพื่อพัฒนาพื้นที่บริเวณแถบนี้ให้เป็นสถานที่ตากอากาศที่สมบูรณ์แบบ และสภาพแห่งนี้ได้ทำประโยชน์ให้กับหัวหินในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การสร้างถนน ตลาดจั๊กไชย การวางแผนการชลประทาน การตั้งโรงกลั่นน้ำทะเล และโครงการจ่ายกระแสไฟฟ้าเป็นต้น ถือว่าเป็นแม่บทของการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น และเป็นสาเหตุให้หัวหินมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีการควบคุมตลอดมา

แต่ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ได้มีการพัฒนาบ้านเมืองตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ มีการสร้างอาคารต่างๆเพิ่มขึ้นทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนท่าเทียบเรือประมง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง เนื่องจากการทิ้งขยะและคราบน้ำมันจากเรือประมง ทำให้หาดทรายบริเวณนั้นสกปรก ไม่สามารถเล่นน้ำทะเลได้

และในช่วงปี พ.ศ. 2531 - 2534 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจของไทยเติบโตสูงสุด โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว ประกอบกับปี 2530 ถูกกำหนดให้เป็น " ปีการท่องเที่ยวไทย " เพื่อสนองอุปสงค์ของตลาดการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้มีการตื่นตัวทางด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนหัวหินมีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน

ต่างๆ โดยเฉพาะลักษณะการใช้ที่ดินทำให้มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทต่างๆมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้าน การพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก.สถานบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อรูปแบบและลักษณะทางกายภาพของชุมชนเก่าหัวหิน

นโยบายของทางหน่วยงานต่างๆของภาครัฐในช่วงหลังนี้ (พ.ศ.2535-2542) พยายามที่จะเก็บรักษาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชุมชนหัวหินในอดีตให้คงอยู่ รวมถึงการกำหนดแผนการพัฒนาต่างๆให้สอดคล้องกับสภาพการใช้พื้นที่และบทบาทของชุมชนหัวหินในปัจจุบัน อันได้แก่

แผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวหิน ประจำปี 2543 ²⁵

ลักษณะของแผนพัฒนาประจำปี 2543 คือมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลักใหญ่ เพราะเทศบาลตำบลหัวหินมีพื้นที่มาก และเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ทั่วถึงและเพียงพอ จึงยังคงเป็นปัจจัยสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก โดยผลสรุปการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาเทศบาลปี 2542 มีดังนี้

1. แผนสาขาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
2. แผนสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
3. แผนสาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
4. แผนงานส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมในชุมชน

จากแผนพัฒนาเทศบาล ประจำปี2542 ทางเทศบาลได้ดำเนินการสำเร็จได้ตามเป้าหมายในระดับหนึ่ง (คิดเป็นร้อยละ 33.59%) ส่วนโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายนั้นมีสาเหตุมาจากงบประมาณที่สนับสนุนไม่เพียงพอประกอบกับประเทศตกอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ดังนั้นแผนงานโครงการต่างๆที่ยังไม่ได้ดำเนินการ ทางเทศบาลจึงเห็นควรที่นำมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี 2543 อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

สรุปประเด็นหลักของการพัฒนาปี 2543

จากการเก็บข้อมูลทั่วไปของเทศบาลหัวหิน ประกอบด้วยข้อมูลทางด้านปัญหาของเมือง ความต้องการของคนในท้องถิ่น และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทศบาลหัวหินในระดับต่างๆ ทางเทศบาลได้สรุปประเด็นหลักของการพัฒนาเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การพัฒนาจากปัญหา
2. การพัฒนาจากความต้องการ
3. การพัฒนาจากนโยบาย
4. การพัฒนาจากศักยภาพ

1. ประเด็นหลักการพัฒนาจากปัญหา

จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ประชาชนของทางเทศบาล ได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลหัวหินโดยปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของชุมชน ได้แก่

- ปัญหาถนนและทางเท้าไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน

เนื่องมาจากการเจริญเติบโตของหัวหินเป็นไปอย่างรวดเร็วจากการท่องเที่ยว ทำให้ถนนและทางเท้าไม่พอและไม่ได้มาตรฐานมีสภาพที่ชำรุดจากการใช้งานมานาน ประกอบกับมีบรรดาพ่อค้า แม่ค้า นำของมาวางขายบนทางเท้าทำให้ทางเท้าแคบ เกิดความสกปรกและชำรุด

- ปัญหาการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย

จากลักษณะที่เป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศชายทะเลทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีการปลูกสร้างอาคารเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ระบบสาธารณูปโภคที่รองรับไม่ทันต่อการเจริญเติบโตของเมือง และไม่มีแผนการระบายน้ำของเมืองที่ดีพออย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการใช้ที่ดินปลูกสร้างอาคารพักอาศัย ร้านค้า โรงแรมร้านอาหาร รุกล้ำที่สาธารณะยื่นลงไปในชายทะเลและปล่อยน้ำทิ้งลงทะเลโดยไม่ได้ผ่านการบำบัด โดยเฉพาะบริเวณชุมชนสมอเรียง ตั้งแต่องค์การสหภาพปลาถึงจรดเขตโรงแรมเมเลีย

- ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและเอาวัดเอาเปรียบ

จากการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ ที่เกี่ยวกับกิจการบริการต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและมีการขยายตัวของธุรกิจดังกล่าวมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและขาดการควบคุมในการประกอบธุรกิจดังกล่าว เพราะผู้ขายไม่ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบัญญัติของเทศบาล มีการวางหาบเร่แผงลอยบนทางเท้าโดยล้ำเส้นที่กำหนดไว้ โดยสามารถเห็นได้จากการตั้งขายของบริเวณชายหาด ตลาดสด ตลาดโต้รุ่ง บริการรถสองแถว รถสามล้อปั่น และรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง

- ปัญหาชุมชนแออัดและการให้บริการชุมชน

เนื่องมาจากการอพยพเคลื่อนย้ายจากถิ่นอื่นๆเข้ามาอยู่อาศัยภายในในเขตหัวหินทำให้มีการปลูกสร้างที่พักอาศัยแบบชั่วคราวทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัดและการให้บริการชุมชนที่ไม่เพียงพอ จากการขาดความร่วมมือของประชาชนในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้บริการของเทศบาล

- ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของเมืองหัวหินถูกทำลาย

ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติของหัวหินได้แก่ ทะเลและชายหาดหัวหินตลอดสภาพแวดล้อมของเมืองหัวหินกำลังอยู่ในสภาวะน่าเป็นห่วง อันเนื่องมาจากการขาดจิตสำนึกของประชาชนและไม่ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาล มีการปลูกสร้างอาคารรุกล้ำชายหาด ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้ประกอบการค้าบริเวณชายหาดและทางลงชายหาดหัวหิน จากกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจนเกิดการควบคุมเหล่านี้ มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติสภาพแวดล้อมของเมือง ตลอดจนทัศนียภาพโดยทั่วไปของเมืองหัวหิน

2. ประเด็นหลักพัฒนาจากความต้องการ

การพัฒนาเทศบาลตำบลหัวหิน มีนโยบายที่จะพัฒนาท้องถิ่นในทุกๆด้านเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดี และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยจากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ประชาชนของทางเทศบาล ได้สำรวจความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลหัวหินโดยสามารถสรุปความต้องการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของชุมชน ได้ดังนี้

- ถนน ทางเท้า

จากการที่หัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้มีการเดินทางมาพักผ่อนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นอัตราการใช้รถยนต์ในการสัญจรจึงมีจำนวนมาก และปัญหาความเสียหายที่เกิดกับผิวการจราจรชำรุดเสียหาย จึงทำให้ถนนและทางเท้าไม่สามารถรองรับความต้องการได้อย่างเพียงพอในปัจจุบัน จึงควรมีการก่อสร้างถนนและทางเท้าให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมได้ตามความต้องการ

- สวนสาธารณะ

ปัจจุบันในเขตชุมชนหัวหินมีสวนหย่อมอยู่เพียง 1 แห่งบริเวณสถานีกาชาดที่10 ซึ่งมีขนาดเล็กไม่สามารถรองรับกับจำนวนประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนได้อย่างเหมาะสม จึงควรจัดหาพื้นที่ก่อสร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

- การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ

เป็นสิ่งจำเป็นที่จะเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยวในการสัญจรไปมาในเวลากลางคืนโดยเฉพาะย่านชุมชนหนาแน่น ตามตรอกและชอกซอยต่างๆซึ่งในปัจจุบันยังไม่เพียงพอและทั่วถึง

- สนามกีฬา

พื้นที่ของชุมชนหัวหินส่วนใหญ่มุ่งเน้นความสะดวกทางการท่องเที่ยว จึงขาดสถานที่สำหรับประชาชนในการออกกำลังกายและการออกกำลังกายซึ่งปัจจุบันมีเพียงสนามกีฬาของโรงเรียนซึ่งมีขนาดเล็กหรือถ้าใช้บริการตามโรงแรมก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง จึงควรมีการก่อสร้างสนามกีฬากลางในเขตเมืองหัวหินเพื่อการส่งเสริมทางการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ตลอดจนการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

3. ประเด็นหลักการพัฒนาจากนโยบาย

คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหัวหินได้กำหนดแผนนโยบายในการวางแผนพัฒนา ประจำปี 2543 โดยนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายภาพของชุมชน มีดังนี้

- เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างเพียงพอและทั่วถึง

เพื่อส่งเสริมให้เมืองหัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศที่เป็นธรรมชาติ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ประเด็นหลักการพัฒนาศักยภาพของเมือง

ศักยภาพของเมือง เป็นความได้เปรียบของเมืองที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น จากการสำรวจศึกษาเพื่อหาศักยภาพของเมืองหัวหินโดยเทศบาลตำบลหัวหิน พบว่าหัวหินมีศักยภาพสูงในด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ ชายหาดหัวหิน ชายหาดตะเกียบ สนามกอล์ฟพลวงหัวหิน พระราชวังไกลกังวล สถานีรถไฟหัวหิน และที่ดินติดทะเล 19 ไร่ ที่จะพัฒนาให้เป็นสวนสมเด็จพระราชินีเฉลิมพระเกียรติ เพื่อรองรับแบ่งเบาความแออัดของนักท่องเที่ยวในชุมชนหัวหินในปัจจุบันได้อีกทางหนึ่ง

แนวทางการพัฒนาเทศบาลประจำปี 2543 ²⁵

การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวหินประจำปี 2543 ได้นำวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการในแผนพัฒนาเทศบาล ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ.2540-2544) มาพิจารณาร่วมกับการกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาในปี 2543 โดยได้กำหนดแนวทางแผนงานและโครงการของการพัฒนาเป็น 5 สาขา ได้แก่

1. สาขาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
2. สาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดทรัพยากรธรรมชาติ
3. สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
4. สาขาพัฒนาสังคม
5. สาขาพัฒนาการเมืองการบริหาร

โดยจะกล่าวในรายละเอียดเฉพาะในส่วนของ 3 สาขาแรกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของชุมชนเพื่อนำมากำหนดกรอบในการอนุรักษ์ชุมชนหัวหินต่อไป โดยในสาขาดังกล่าวมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สาขาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

สาขาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้กำหนดแนวทางของการพัฒนาดังนี้

- การปรับปรุงบูรณะสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ ให้มีสภาพดีและได้มาตรฐาน
- การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในเขตชุมชนให้มีแสงสว่างอย่างทั่วถึงเพียงพอ พร้อมทั้งปรับปรุงไฟฟ้าสาธารณะที่มีอยู่เดิมให้ใช้การได้ดี
- ส่งเสริมให้มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง การขยายตัวและการใช้ที่ดินของเมืองเป็นไปอย่างมีระบบตามผังเมืองรวม และป้องกันการบุกรุกที่สาธารณะ

2. สาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดทรัพยากรธรรมชาติ

สาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและจัดทรัพยากรธรรมชาติได้กำหนดแนวทางของการพัฒนาเมืองหัวหินให้เป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ไม่มีมลภาวะเป็นพิษ โดยมีนโยบายที่จะป้องกันและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรม และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดในท้องถิ่น โดยไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสียหาย และให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความรักและหวงแหน เกิดจิตสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

3. สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ

สาขาพัฒนาเศรษฐกิจได้กำหนดแนวทางของการพัฒนารักษาสภาพชุมชนท่องเที่ยวหัวหิน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เมืองหัวหินเป็นเมืองที่มีศักยภาพสูงสุดในด้านการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเป็นธรรมชาติและคงเอกลักษณ์เมืองท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน อันจะมีผลต่อรายได้ของคนในท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นด้วย

จะเห็นว่าในส่วนของแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวหิน ประจำปี 2543 ได้มุ่งในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนหัวหินให้เป็นเมืองท่องเที่ยวตากอากาศที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและคงเอกลักษณ์เมืองท่องเที่ยวแห่งแรกของประเทศไทย ที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ซึ่งในส่วนนี้การอนุรักษ์สามารถเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาชุมชนหัวหิน เพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ดังที่ บัณฑิต จุลาสัย ได้กล่าวไว้ในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนกับการท่องเที่ยวไว้ว่า "การพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละเมืองควรที่จะให้ความสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่น โดยการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน เพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว สถาปัตยกรรม และเอกลักษณ์ท้องถิ่น เป็นสามประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน โดยต่างเป็นปัจจัยเกื้อหนุนส่งเสริมและมีผลนำไปสู่เป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในแต่ละชุมชนด้วยความเข้าใจและเห็นคุณค่าที่จะรักษาสิ่งที่มีมาแต่ในอดีต ที่เป็นมรดกตกทอดมาสู่ปัจจุบัน เทียบกับการรักษาเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของตนไว้ อีกทั้งยังเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของบ้านเมืองตนเอง เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้คนต่างถิ่นแวะมาท่องเที่ยว มีผลให้เกิดการพัฒนาบ้านเมือง "

แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์²⁶

แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้กำหนดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) โดยได้กำหนดให้พื้นที่หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพื้นที่ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จะต้องวางแผนพัฒนาถึงขั้นทำการศึกษาความเหมาะสมในการ

พัฒนาการท่องเที่ยว (feasibility study) ดังนั้นในปี พ.ศ.2529-2530 ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้ทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) จัดทำแผนหลัก(master plan) พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อจากการสำรวจเบื้องต้น (preliminary survey) และการศึกษาเบื้องต้น (Preliminary study) ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 และจากแผนพัฒนาดังกล่าวได้สรุปผลเกี่ยวกับแผนการพัฒนาพื้นที่บริเวณหัวหินได้ดังนี้

แผนการพัฒนาท่องเที่ยวหัวหิน

กรอบการพัฒนา

กำหนดบทบาทให้หัวหินเป็น แหล่งท่องเที่ยวตากอากาศชายทะเลแบบสงบ (Non Active Beach Resort) สำหรับนักท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นหลัก และได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็น 2 ระยะ ได้แก่

เป้าหมายระยะสั้น (5 ปี)

- เน้นการขยายตัวทางการท่องเที่ยวให้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้นโดยเฉพาะชาวต่างชาติ
- ปรับปรุงสภาพชายหาด ทางลงหาด ให้สวยงาม สะอาด ปลอดภัย ให้เป็นส่วนสาธารณะอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้คนนอกได้ใช้ประโยชน์มากขึ้น
- ขยายกิจการที่พัก โดยเฉพาะในระดับสูง เพราะในปัจจุบัน (2530) อัตราการเข้าพักยังสูงอยู่

เป้าหมายระยะยาว (15ปี) เน้นในส่วนหัวหินและในตัวเมือง

- พัฒนาการใช้ที่ดิน รูปแบบอาคาร สิ่งแวดล้อมกิจกรรมและการบริการให้เป็นสัดส่วนและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

โดยเป้าหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรการในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

- แก้ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชายหาดและทำให้เป็นส่วนสาธารณะอย่างแท้จริง โดยการปรับปรุงทางลงชายหาดและบริเวณชายหาดหัวหิน
- ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการจัดเส้นทางบริการและพักผ่อนต่อเนื่องจากบริเวณ หัวหิน เลียบชายหาดเข้าไปยังบริเวณสะพานปลา
- บริเวณท่าเทียบเรือประมงให้เป็นจุดท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ร้านอาหารทะเล และสร้างความเชื่อมโยงให้ถึงชายหาดหัวหินโดยใช้การสัญจรทางเท้า

ในส่วนของการอนุรักษ์นั้นยังไม่ได้กำหนดลงในแผนการพัฒนา แต่จากการศึกษาในส่วนแผนการพัฒนาของเมืองเพชรบุรีซึ่งอยู่ในแผนการศึกษาฉบับนี้ มีส่วนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริเวณชุมชนเก่าหัวหินในปัจจุบันได้คือ การแก้ปัญหาทัศนียภาพในย่านชุมชนให้มีลักษณะที่เด่นชัดขึ้นและอนุรักษ์รักษาอาคารเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม อันเป็นเอกลักษณ์สะท้อนถึงวิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้

การศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลางฝั่งตะวันตก 27

จากการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 แต่เนื่องจากในปี พ.ศ.2539 สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยและสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับนโยบายของรัฐที่ต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเกิดผลดีด้านเศรษฐกิจและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงมอบหมายให้สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลางฝั่งตะวันตก เป็นแนวทางและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับพื้นที่นี้ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

ในส่วนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนหัวหิน คือ แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มหัวหิน โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องดังนี้

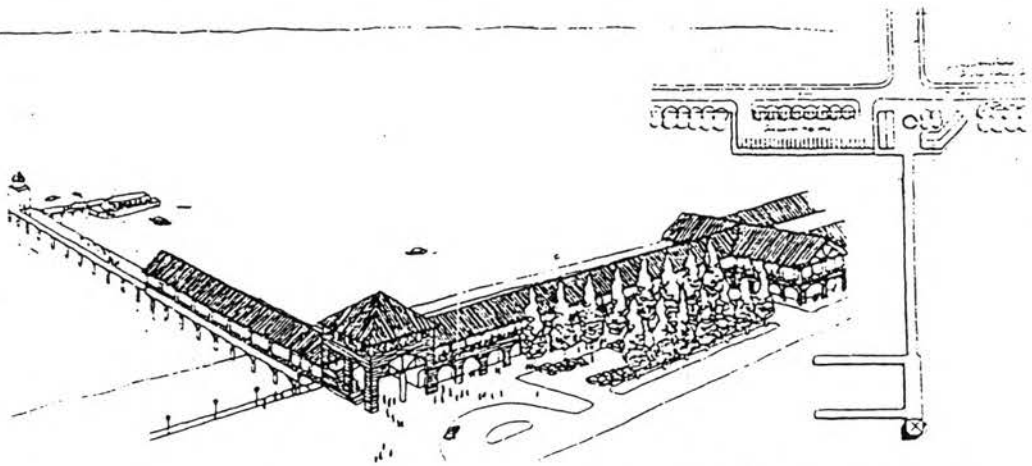
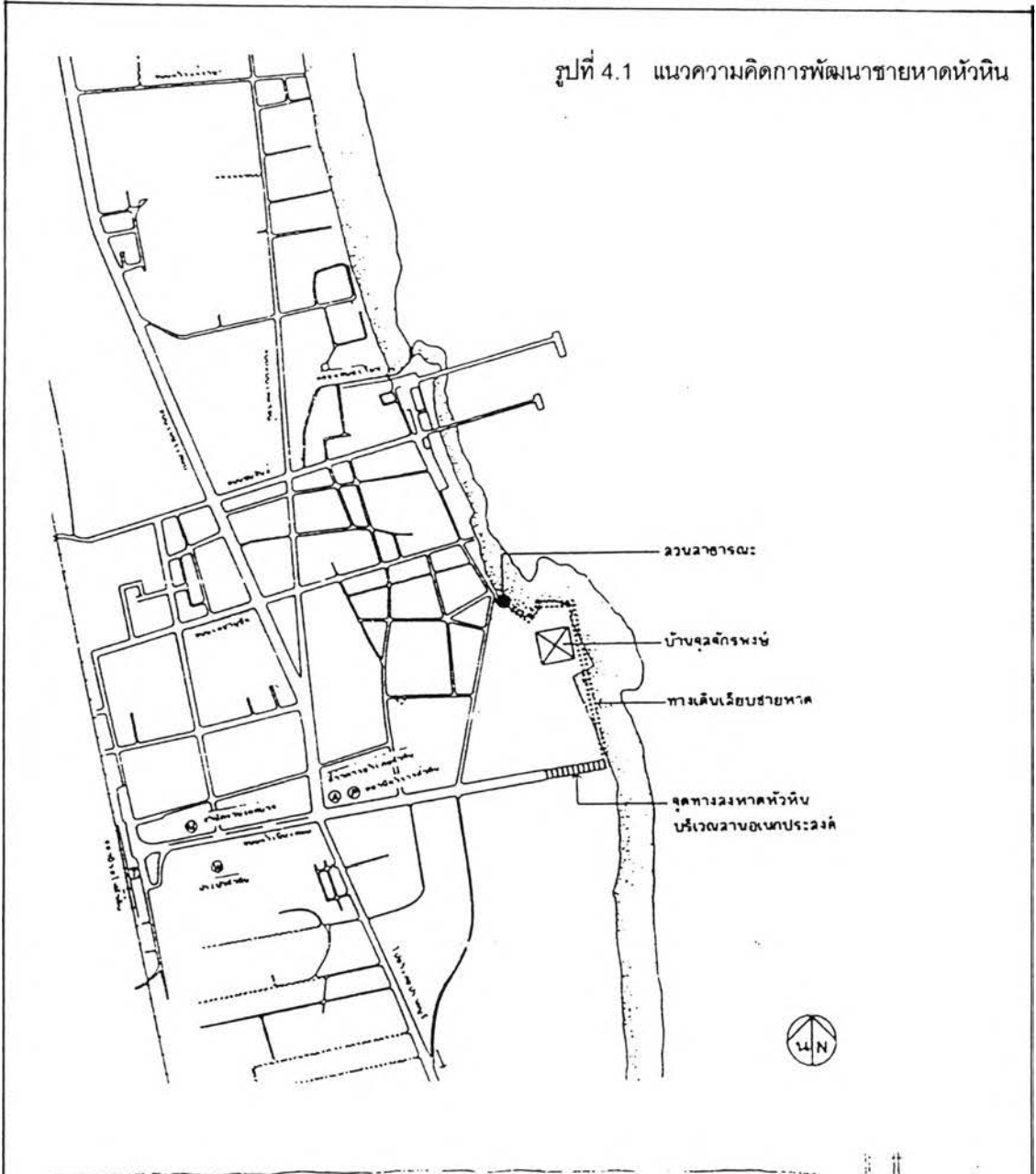
โครงการปรับปรุงหาดหัวหิน

ปัจจุบันสภาพของชายหาดขาดความเป็นระเบียบและขาดคุณภาพในการบริการการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดการบริเวณชายหาดที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และรักษาความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไว้ได้

โครงการปรับปรุงสวนสาธารณะเพื่อการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลหัวหิน

เนื่องจากที่ดินติดชายทะเลส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ทำให้ทางลงชายหาดสาธารณะมีน้อยรถยนต์ไม่สามารถสวนทางกันได้และลานจอดรถไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวไม่สามารถลงชายหาดได้อย่างสะดวกทำให้จำกัดประเภทของนักท่องเที่ยว เนื่องจากต้องใช้บริเวณพื้นที่เอกชนทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูงเกินความจำเป็น จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมที่จะปรับปรุงพื้นที่ติดชายหาดบริเวณถนนเลียบริม เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ

จะเห็นว่านโยบายทั้งของเทศบาลตำบลหัวหินและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้นได้เน้นถึงความสำคัญของการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ในเขตชุมชนโดยได้กำหนดแนวทางของการพัฒนารักษาสภาพชุมชนท่องเที่ยวหัวหิน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เมืองหัวหินเป็นเมืองที่มีศักยภาพสูงสุดในด้านการท่องเที่ยว มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเป็นธรรมชาติและคงเอกลักษณ์เมืองท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยเฉพาะการปรับปรุงพื้นที่บริเวณริมชายหาดหัวหิน และการเพิ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อใช้เป็นที่สำหรับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมาใช้ประโยชน์ได้ โดยในส่วนของ การอนุรักษ์นั้นสามารถเข้าไปมีส่วนในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของพื้นที่เพื่อเป็นการควบคุมรูปแบบการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่เคารพรักษาเอกลักษณ์และบรรยากาศของท้องถิ่น โดยสามารถตอบสนองความต้องการต่างๆ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อีกด้วย



แนวความคิดการพัฒนาชายหาดหัวหิน ผังและทัศนียภาพบริเวณสะพานปลา
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย